

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/159/2024
Identifikačné číslo spisu:	8716204934
Dátum vydania rozhodnutia:	08.09.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8716204934.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Y. B., narodenej XX. X. XXXX. M., T. XXX/X, zastúpenej advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária Miloš Čičmanec, s.r.o., Poprad, Petra Jilemnického 5778/43, IČO: 53 530 926, proti žalovanému B. Y. B.A., M., narodenému XX. B. XXXX, M., T. XXX/X, zastúpenému advokátkou JUDr. Mgr. Martinou Tomasovou, Poprad, ul. Francisciho 3288, IČO: 36 158 992, o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 10C/143/2016, o dovolaní žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 01. februára 2024 sp. zn. 17Co/1/2024, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Prešove z 01. februára 2024 sp. zn. 17Co/1/2024 z r u š u j e a v e c m u vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým uznesením podľa § 387 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) potvrdil rozsudok Okresného súdu Poprad zo 14. mája 2021 č. k. 10C/143/2016-352 (ďalej len „súd prvej inštancie resp. prvoinštančný súd“), ktorým žalobkyni priznal voči žalovanému nárok na 100 % náhrady trov konania, ktoré budú vyčíslené samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku (výrok I.); žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v tomto rozsahu voči žalovanému nepriznal (výrok II.)

1.1. Súd prvej inštancie rozhodnutie odôvodnil tým, že v prejednávanej veci bolo na návrh žalobkyne vykonané zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva strán sporu k nehnuteľnosti (rozsudkom Okresného súdu Poprad z 12. februára 2020 č.k. 10C/143/2016-272 v spojení s doplnčím rozsudkom - pozn. dovolacieho súdu). V rámci prvého rozhodnutia prvoinštančný súd stranám trovy konania nepriznal. Rozhodnutie bolo odvolacím súdom zrušené a v súlade s pokynmi odvolacieho súdu a právnym názorom odvolacieho súdu (vyjadrenými najmä v bodoch 12. až 15) prvoinštančný súd o trovách konania znovu spomínaným rozsudkom zo 14. mája 2021 rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1, 2 CSP. Vychádzal z plného úspechu žalobkyne pri zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva, čo bol základ uplatňovaného nároku a „výška úhrady za zrušený spoluvlastnícky podiel

bola len podružná a závisela od znaleckého dokazovania".

2. Odvolací súd na odvolanie žalovaného preskúmal napadnutý rozsudok prvoinštančného súdu podľa zásad uvedených v § 379 a nasledujúcich CSP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 CSP a contrario a zistil, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je správne. Rozsudok o zrušení a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva sa stal právoplatným 14. marca 2020 a výroky o zastavení konania a trovách konania týkajúcich sa širšieho vyporiadania podielového spoluvlastníctva sa stali právoplatné 23. decembra 2023. Sporné ostali len trovy konania vo vzťahu k zrušeniu a vyporiadaniu podielového spoluvlastníctva. K tejto otázke zaujal záväzný právny názor odvolací súd v zrušujúcom uznesení z 29. septembra 2020 č.k. 17Co/41/2020-318, kde poukázal na to, že je potrebné rozlíšiť čo je predmetom sporu a čo je základ predmetu sporu a čo je druhotná, a teda nadväzujúca časť vo vzťahu k predmetu sporu. Preskúmaným rozsudkom sa súd prvej inštancie zaoberal uvedenými otázkami a správne vychádzajúc zo zásady úspechu v spore s prihliadnutím na to, že výška finančnej náhrady za zrušenie podielového spoluvlastníctva závisela od znaleckého dokazovania, rozhodol o tom, že úspešnou stranou sporu bola žalobkyňa. Odvolací súd sa aj napriek odvolacím námietkam žalovaného s názorom prvoinštančného súdu teda stotožnil, na tieto závery poukázal a navyš k veci uviedol, že súd prvej inštancie celý predmet sporu rozdelil na dve časti. Správne posudzoval, čo bolo pri rozhodovaní o náhrade trov konania základné a čo sprevádzajúce. Za základné považoval, že došlo k vyporiadaniu podielového spoluvlastníctva strán sporu prikázaním nehnuteľností do výlučného vlastníctva žalobkyne za náhradu, tak ako to v žalobe žiadala. Výška finančnej náhrady má druhotný charakter a nadväzuje na kladné rozhodnutie o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva. Pri podávaní návrhu na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva len odhadovala túto výšku finančnej náhrady v prospech žalovaného, s ktorou síce žalovaný nesúhlasil, ale v konečnom dôsledku táto finančná výška bola ustálená znaleckým dokazovaním v priebehu konania. Teda primárne žalobe žalobkyne bolo vyhovené, jej návrh bol dôvodný, a preto má nárok voči žalovanému na náhradu trov prvoinštančného konania v plnom rozsahu. Preto odvolací súd napadnutý rozsudok o trovách strán sporu vo vzťahu k zrušeniu a vyporiadaniu podielového spoluvlastníctva v plnom rozsahu potvrdil podľa § 387 ods. 1, 2 CSP.

2.1. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 CSP a Čl. 17 Základných princípov CSP. V odvolacom konaní vo vzťahu k týmto trovám konania žalobkyni nevznikli žiadne trovy. K odvolaniu žalovaného vyjadrenie nepodal. Preto aj keď bola v odvolacom konaní úspešnou stranou sporu, na základe základného princípu efektívnosti a hospodárnosti konania, odvolací súd jej nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

3. Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) podal dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodňoval ustanovením § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Navrhoval rozhodnutia súdov nižších inštancií zrušiť a žalobkyni uložiť povinnosť na náhradu trov konania. V súvislosti s vytýkanou vadou zmatečnosti podľa § 420 písm. f) CSP v prvom rade napádal nesprávny procesný postup odvolacieho súdu v tom zmysle, že odvolací súd v rozpore s ustanovením § 392 CSP rozhodol formou uznesenia o tom, že potvrdzuje rozsudok súdu prvej inštancie. Ďalej namietal, že sudy nižších inštancií nesprávne aplikovali nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 399/2019 a III.ÚS 475/2018 a rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/54/2009 a sp. zn. 4Cdo/190/2014 a na základe toho danú vec nesprávne právne posúdili. Podľa žalobcu bolo týmto postupom súdov porušené jeho právo na spravodlivý proces nepreskúmateľnosťou rozhodnutia odvolacieho súdu, pretože tento neprípustným spôsobom pracoval s judikatúrou, ktorá sa však na daný prípad nehodí.

3.1. V súvislosti s prípustnosťou dovolania vyvodzovanou z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalovaný namietal nesprávne právne posúdenie súdmi nižších inštancií v tom, že oba sudy sa pri rozhodovaní o náhrade trov konania zoberali výlučne otázkou, ktorá absolútne nebola sporná v priebehu konania. Teda tým, či má dôjsť k zrušeniu a vyporiadaniu podielového spoluvlastníctva a komu má byť predmet vyporiadania prikázaný. Spornou otázkou bola podľa názoru žalovaného výška vyporiadacieho

podielu, pričom táto právna otázka nebola dovolacím súdom doposiaľ riešená.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že žalovaný vyjadruje len frustráciu a nespokojnosť s rozhodnutiami súdov a opakuje skutočnosti, ktoré už raz predniesol v predchádzajúcom konaní, najmä vo svojom odvolaní. Mala za to, že sudy nižších inšancií sa riadne a presvedčivým spôsobom vysporiadali s otázkami súvisiacimi so spôsobmi zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva, úspechom v spore a všetkými relevantnými skutočnosťami uvedenými jednotlivými stranami v konaní ako aj dôkazmi, ktoré strany navrhli vykonať, a ktoré sa v konaní vykonali a v neposlednom rade aj s postojom žalobkyne aj žalovaného v konaní.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolačný súd“, resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Keďže v danom prípade žalovaný podaným dovolaním napadol rozhodnutie odvolacieho súdu o trovách konania, dovolací súd sa v prvom rade zaoberal otázkou prípustnosti takéhoto dovolania.

10. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 CSP, dovolací súd skúma primárne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

11. Ústavný súd už v uznesení zo 17. septembra 2019 č. k. I. ÚS 387/2019-26 poukázal na to, že problematikou prípustnosti opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku sa zaoberal v uznesení sp. zn. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), v ktorom vyslovil názor, že „...ustanovenie § 420 CSP zakotvuje prípustnosť dovolania v alternatíve buď proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, t. j. proti rozhodnutiu majúcemu hmotnoprávny charakter, alebo proti rozhodnutiu, ktoré síce nemá charakter rozhodnutia o materii konania, t. j. nejde síce o rozhodnutie vo veci samej, ale ide o rozhodnutie, ktorým dovolací súd o danej otázke rozhodovanie končí inak ako meritórnym (hmotnoprávnym) rozhodnutím vo veci samej. Aj rozhodnutie vo veci samej (t. j. meritórne rozhodnutie) je svojou podstatou a svojimi dôsledkami rozhodnutím, ktorým sa konanie o predmete

sporu končí, avšak pre účely posudzovania prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP takéto rozhodnutie nemožno zaradiť do skupiny rozhodnutí, „ktorým sa konanie končí“, pretože pre tento účel je už zaradené do skupiny rozhodnutí „vo veci samej“. Za rozhodnutie, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí, teda možno považovať rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol o odvolaní inak ako jeho vecným prejednaním (t. j. rozhodnutie o odmietnutí odvolania alebo o zastavení odvolacieho konania), rozhodnutie odvolacieho súdu o zastavení konania z dôvodu späťvzatia žaloby po rozhodnutí prvoinštančného súdu a pred rozhodnutím odvolacieho súdu (§ 370 CSP) a uznesenie, ktorým odvolací súd potvrdil alebo zmenil prvostupňové uznesenie o otázke, ktorej vyriešenie sa týmto uznesením končí, pričom spravidla pôjde o uznesenia odvolacieho súdu, ktorými rozhodol o odvolaní proti uzneseniam podľa § 357 CSP, ktoré síce možno v dovolacom konaní preskúmať z dôvodov zmätočnosti uvedených v § 420 CSP, avšak z dôvodov zásadnej právnej významnosti sú v zmysle § 421 ods. 2 CSP z prieskumu dovolacím súdom vylúčené. Podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvoinštančný súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí“.

11.1. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou civilného sporového konania, a ako také spadá pod čl. 46 ods. 1 ústavy, prostredníctvom ktorého sa zaručuje každému základné právo na súdnu ochranu. Všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo strany sporu na súdnu ochranu. Či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy), určuje zákonná úprava náhrady trov konania obsiahnutá v Občianskom súdnom poriadku účinnom do 30. júna 2016 (§ 142 a nasl.), resp. v Civilnom sporovom poriadku účinnom od 1. júla 2016 (§ 255 a nasl.). Procesné predpisy, ktoré upravujú rozhodovanie o náhrade trov konania, preto treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Trovy vynaložené účastníkom konania (sporovou stranou) v spore musia byť v príčinnej súvislosti s jeho procesným postojom k predmetu konania. Ich vynaložením sa musí sledovať procesné presadzovanie uplatneného nároku alebo procesná ochrana proti takému tvrdenému nároku. Účelnosť sa v zásade dá stotožniť s nevyhnutnosťou alebo právnou možnosťou vynaloženia trov spojených s ústavne zaručeným právom na právnu pomoc v zmysle čl. 47 ods. 2 ústavy a trovy právneho zastúpenia sa vo všeobecnosti za účelne vynaložené trovy považujú. Trovy potrebné na účelne vynaloženie alebo ochranu práva sa však nemôžu posudzovať ako celok, a to aj keď má účastník (sporová strana) nárok na náhradu trov konania, pretože mal vo veci plný úspech, každý úkon alebo každé platenie trov treba posudzovať samostatne; to platí aj pre trovy právnej služby (viď. II. ÚS 78/03, III. ÚS 481/2015, IV. ÚS 83/2018).

11.2. Prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o náhrade trov konania pre existenciu vady v zmysle § 420 písm. f) CSP konštatoval dovolací súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach (8 Cdo 266/2019, 8 Cdo/111/2019, 4 Cdo 70/2020, 4 Cdo 155/2020, 4 Cdo 69/2022, 2 Cdo 89/2020 a iné).

12. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

13. Žalovaný vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal, že odvolací súd v rozpore s ustanovením § 392 CSP rozhodol formou uznesenia o tom, že potvrdzuje rozsudok súdu prvej inštancie. Taktiež namietal, že oba súdy nižších inštancií nesprávne aplikovali rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a na základe toho danú vec nesprávne právne posúdili (z predmetného možno vyvodiť, že žalovaný namietal porušenie princípu právnej istoty). Podľa žalovaného bolo týmto postupom súdov porušené jeho právo na spravodlivý

proces nepreskúmateľnosťou rozhodnutia odvolacieho súdu, pretože tento neprípustným spôsobom pracoval s judikatúrou, ktorá sa na daný prípad nehodí.

14. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

15. K námietke žalovaného, že odvolací súd v rozpore s ustanovením § 392 CSP rozhodol formou uznesenia o tom, že potvrdzuje rozsudok súdu prvej inštancie dovolací súd uvádza, že podľa § 212 ods. 1 CSP súd rozhoduje vo veci samej rozsudkom. Naopak, ak súd nerozhoduje vo veci samej, rozhoduje uznesením (§ 234 ods. 1 CSP). Pojem „vec sama“ znamená predmet konania tak, ako bol vymedzený v žalobe (prípadne v ďalších dispozičných úkonoch strán). Rozhodnutie vo veci samej je potom také rozhodnutie, v ktorom sa súd zaoberá nárokom, ktorý strany uplatnili a kde súd hodnotí žalobou uplatnený nárok podľa hmotného práva. Naopak, ak súd nerozhoduje vo veci samej, rozhoduje uznesením (§ 234 ods. 1 CSP). Vecou samou nie je rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania, i keď je často obsiahnuté vo výrokovej časti rozsudku, ktorým bolo rozhodnuté o žalobnom návrhu. Rozhodnutie má charakter uznesenia a tento charakter nestráca, aj keď rozhodnutie o trovách s meritórnym rozhodnutím súvisí a je do neho pojaté. Nakoľko žalovaný podal dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým rozhodoval o nároku na náhradu trov konania, nemožno takéto rozhodnutie považovať za rozhodnutie vo veci samej i keď bolo súdom prvej inštancie vydané vo forme rozsudku (a správne mal rozhodnúť formou uznesenia).

16. Pokiaľ žalovaný za ďalšie namietal, že jeho právo na spravodlivý proces bolo porušené nepreskúmateľnosťou rozhodnutia odvolacieho súdu, tým, že mu nedal odpoveď na všetky vo veci podstatné otázky a ďalej tým, že aplikoval judikatúru, ktorá sa na daný prípad nehodí a na základe toho vec nesprávne právne posúdil, z čoho dovolací súd vyvodil námietku porušenia princípu právnej istoty (čl. 2 CSP), tak v uvedenom smere považoval dovolací súd jeho dovolanie v celom rozsahu za dôvodné.

17. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, IV. ÚS 372/2020, 1 Cdo 213/2019, 2 Cdo 190/2019, 3 Cdo 168/2018, 4 Cdo 3/2019, 5 Cdo 57/2019, 6 Cdo 33/2020, 7 Cdo 308/2019, 8 Cdo 152/2018).

18. Prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP môže zakladať arbitrárnosť právneho posúdenia, lebo podľa judikatúry ústavného súdu je požiadavka riadneho odôvodnenia rozhodnutia jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu. Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodovania súdov a vylúčiť ľubovôľu, lebo len vecne správne (zákonu celkom zodpovedajúce) rozhodnutie a náležite, t. j. zákonom vyžadovaným spôsobom odôvodnené rozhodnutie napĺňa ako neoddeliteľná súčasť „stanoveného postupu“, ústavné kritériá

vyplývajúce preň z ústavy a dohovoru. Z doterajšej judikatúry najvyššieho súdu vyplýva, že vo výnimočných prípadoch aj arbitrárnosť právneho posúdenia vecí súdmi nižších inštancií môže odôvodňovať prípustnosť dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP (viď rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/5/2019, 4Cdo/6/2019, 4Cdo/250/2020).

19. Podľa článku 2 ods. 1 až 3 CSP ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty.

Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. Ak sa spor na základe prihladenia na prípadné skutkové a právne osobitosti prípadu rozhodne inak, každý má právo na dôkladné a presvedčivé odôvodnenie tohto odklonu.

20. V zmysle záverov najvyššieho súdu vyjadrených v rozhodnutí publikovanom ako judikát R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnil, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

20.1. S prihladením na čl. 3 CSP do pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu treba zahrnúť aj rozhodnutia Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva, prípadne Súdneho dvora Európskej únie. Rozhodnutia súdov iných štátov, a teda ani rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky a Najvyššieho súdu Českej republiky pod tento pojem nespádajú (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. októbra 2017 sp. zn. 6Cdo 129/2017). Judikatúra ústavného súdu dotvára precedenčnú záväznosť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v tom zmysle, že potvrdzuje ústavnú súladnosť dotknutej interpretácie a aplikácie právnej úpravy realizovanej najvyšším súdom. Podmienkou precedenčnej záväznosti toho-ktorého rozhodnutia nie je absolútna totožnosť so všetkými skutkovými okolnosťami prejednávanej veci. Predpokladom precedenčnej záväznosti je podobnosť týkajúca sa relevantných, ťažiskových okolností prejednávanej veci. Pokiaľ teda ústavný súd vyslovil názor na riešenie tej-ktorej otázky ako jedna z najvyšších súdnych autorít (čl. 2 ods. 2 CSP), je potrebné aby dovolací súd k tejto skutočnosti pri rozhodovaní prihladol.

21. Podľa právnej vety nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. júna 2022 č. k. III. ÚS 138/2022 z 23. júna 2022 (Náhrada trov konania v spore o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva) „rozhodnutie, podľa ktorého žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania v spore o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva sťažovateľov a žalovanej, ktorá na výzvy sťažovateľov pred podaním žaloby nereagovala, k žalobe sa nevyjadřila a na pojednávania sa bez ospravedlnenia nedostavila, pričom toto rozhodnutie vychádzalo z toho, že pravidlom v obdobnom spore je to, že každý zo spoluvlastníkov si bude svoje náklady sporu znášať sám a náhradu trov konania strane možno priznať, len ak by boli dané „zvláštne dôvody“, je mimo rámca úpravy v § 255 Civilného sporového poriadku, čo zakladá porušenie základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

22. Konanie o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva je sporom podľa CSP a nie je žiaden dôvod na to, aby sa na toto konanie zásadne neaplikoval § 255 CSP. Samotná skutočnosť, že pomer

úspechu strán v spore o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva môže mať vzhľadom na osobitosť tohto konania rôzne podoby, nie je dôvodom na to, aby z ústavného hľadiska mohol byť udržateľný schematický záver o tom, že v takomto konaní si každá zo strán má znášať svoje trovy (pozri aj III. US 138/2022). Napokon o tom, že aj v konaní o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva je smerodajný úspech v konaní, hovorí aj R 54/1973. To, ako sa má spoluvlastníctvo vyporiadať, navrhuje primárne žalobca. Preto pre určenie jeho úspechu v konaní je rozhodné porovnanie jeho žalobného návrhu a výroku súdneho rozhodnutia. Argumentácia súdu, že vyporiadanie podielového spoluvlastníctva je v záujme obidvoch strán, je skresľujúca alebo nie úplne správne interpretovaná. Pokiaľ sa podielové spoluvlastníctvo vyporiadava na súde, je zrejmé, že strany sa nevedeli mimosúdne dohodnúť a ich záujmy sú v napätí, a teda žaloba sleduje úplne alebo v časti protichodné záujmy.... Je pravda, že o vyporiadaní podielového spoluvlastníctva súd rozhoduje viacerými výrokmi, ktoré sú závislé, a v prípade podaného odvolania ich súd preskúma vo vzájomnej súvislosti (pozri ÚS ČR, sp. zn. II. US 315/05). Táto špecifickosť však nemá vplyv na rozhodovanie o nároku na náhradu trov konania v kontexte posudzovania úspechu žalobcu. Rozsudok o vyporiadaní podielového spoluvlastníctva je potrebné posudzovať ako celok, a to porovnaním žalobného návrhu a výroku súdu (viď nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 25. mája 2023 č. k. III. ÚS 73/2023-39).

23. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že predmetom konania bolo zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva strán spor k nehnuteľnostiam zapísaným na LV XXXX a LV XXXX pre katastrálne územie M. ktoré mali v podielovom spoluvlastníctve s rovnakou výškou podielu 1. Žalobkyňa v podanej žalobe žiadala prikázanie nehnuteľností do jej výlučného vlastníctva, a to za náhradu za podiel žalovaného v sume 26.194,56 eur. V priebehu prvoinštančného konania vo veci bolo nariadené znalecké dokazovanie na zistenie ceny nehnuteľnosti a tým aj podielu žalovaného. Prvoinštančný súd dospel k záveru, že návrh žalobkyne na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva je dôvodný; rozsudkom zo dňa 12. februára 2020 č.k. 10C/143/2016-272 zrušil podielové spoluvlastníctvo strán sporu a podiel žalovaného prikázal do výlučného vlastníctva žalobkyne za finančnú náhradu. Táto bola určená vo výške 44.000,- eur. Pri určení všeobecnej hodnoty nehnuteľností prvoinštančný súd vychádzal z aktuálneho znaleckého posudku Y. Š., ktorý zohľadnil aktuálne ceny na trhu s nehnuteľnosťami, ktoré nepomerne vzrástli oproti cenám v čase vyhotovenia znaleckého posudku Y. X. zo začiatku roka 2016, keďže súd musí vychádzať z hodnoty aktuálnej v čase zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva. Súd prvej inštalácie sa preto priklonil k znaleckému posudku Y. Š. aj z dôvodu, že vyporiadavané nehnuteľnosti sa nachádzajú v centre, minimálne v širšom centre mesta M. (viď bod 25. rozsudku prvoinštančného súdu). V priebehu konania žalobkyňa žiadala vyporiadať aj vložené investície do nehnuteľnosti, o ktorých prvoinštančný súd rozhodol rozsudkom zo dňa 18. októbra 2023 č.k. 10C/143/2016-385 tak, že konanie v časti o vyporiadanie podielového spoluvlastníctva v širšom zmysle k bytu zastavil, lebo žalobkyňa v tejto časti zobrala svoju žalobu späť. Bolo rozhodnuté aj o trovách strán sporu vo vzťahu k širšiemu vyporiadaniu podielového spoluvlastníctva, a to tak, že úspešnému žalovanému priznal súd nárok na náhradu trov konania voči žalobkyňi v rozsahu 100 %. Rozsudok o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva sa stal právoplatným dňa 14. marca 2020 a výroky o zastavení konania a trovách konania týkajúcich sa širšieho vyporiadania podielového spoluvlastníctva sa stali právoplatné dňa 23. decembra 2023. Sporné ostali len trovy konania vo vzťahu k zrušeniu a vyporiadaniu podielového spoluvlastníctva. K tejto otázke zaujal záväzný právny názor už odvolací súd v uznesení zo dňa 29. septembra 2020 č.k. 17Co/41/2020-318, kde poukázal na to, že je potrebné rozlíšiť čo je predmetom sporu a čo je základ predmetu sporu a čo je druhotná, a teda nadväzujúca časť vo vzťahu k predmetu sporu. Odvolacím súdom preskúmaným rozsudkom č.k. 10C/143/2016-352 sa prvoinštančný súd zaoberal uvedenou otázkou a podľa odvolacieho súdu správne vychádzajúc zo zásady úspechu v spore s prihliadnutím na to, že výška finančnej náhrady za zrušenie podielového spoluvlastníctva závisela od znaleckého dokazovania, rozhodol o tom, že úspešnou stranou sporu bola žalobkyňa. Odvolací súd ešte doplnil, že prvoinštančný súd tiež správne predmet sporu v závislosti od úspechu strán sporu rozdelil na dve časti, otázka investícií do nehnuteľnosti už nemôže mať vplyv na rozhodovanie o trovách konania pri zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva v užšom slova zmysle. Preto v tejto časti odvolacia námietka žalovaného nebola aktuálna a ani dôvodná v čase rozhodovania odvolacieho súdu.

23.1. Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaný súčasťou svojich odvolacích námietok (č.k. 358 a nasl. spisu) učinil aj tvrdenie, že zrušeniu a vyporiadaniu podielového spoluvlastníctva sa nebránil, avšak žalobkyňa vždy jeho podiel, ktorý mu prináležal, podhodnocovala, až nakoniec v rámci súdneho konania bolo rozhodnuté o výške náhrady v sume 44.000,- eur, ktorá bola určená znaleckým posudkom, oproti navrhovanej výške žalobkyňou, ktorá tento podiel ohodnotila na 32.500,- eur resp. 38.000,- eur. Z odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia nie je zrejmé, ako na tieto podľa dovolacieho súdu podstatné námietky odvolací súd reagoval, čím svoje rozhodnutie zaťažil vadou nespreskúmateľnosti podľa § 420 písm. f) CSP. Navyše z judikatúry ústavného súdu, ktorú možno bezpochyby považovať aj za súčasť ustálenej súdnej praxe najvyššieho súdu vyplýva, že významnými okolnosťami, ktoré majú všeobecné súdy zohľadňovať pri rozhodovaní o trovách konania v sporoch o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva sú postoje strán pred a po podaní žaloby a tiež výsledok sporu, ktorý je daný porovnaním žalobného návrhu a výroku súdneho rozhodnutia.

24. Pokiaľ v danej veci odvolací súd argumentoval odkazom na závery vyplývajúce z judikatúry ústavného súdu (ktorú konkrétne označil) dovolací súd uvádza, že vzhľadom na odlišné skutkové a právne otázky riešené v spomínaných rozhodnutiach, sú názory v nich prezentované neaplikovateľné na riešený prípad. Pravdou ale je, že zásadu úspechu vo veci (§ 255 CSP) treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku, v ktorej súvislosti treba rozlišovať to, čo bolo pri rozhodovaní o náhrade trov konania základné a čo sprevádzajúce, avšak takýmito konaniami sú predovšetkým konania v sporoch o ochranu osobnosti s majetkovou ujmom (sp. zn. III. ÚS 475/2018) prípadne môže ísť o spory o náhradu škody z ublíženia na zdraví a pod.

25. Tým, že odvolací súd nepreskúmateľne formuloval odôvodnenie napadnutého rozhodnutia a nesprávne aplikoval príslušné právne normy v rozpore s ich účelom a zmyslom, porušil právo dovolateľa na súdnu ochranu a spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Z tohto dôvodu je jeho dovolanie procesne prípustné podľa § 420 písm. f) CSP a dôvodne namietal ním uvádzanú procesnú vadu zmätočnosti, pretože týmto nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu bolo znemožnené realizovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

26. Vzhľadom na zistenie, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

27. Nad rámec doposiaľ uvedeného dovolací súd uvádza, že žalovaný v rámci dovolania namietal aj nesprávne právne posúdenie súdov nižších inštancií podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP spočívajúce v tom, že pri rozhodovaní o náhrade trov konania sa zoberali výlučne otázkou, ktorá nebola sporná v priebehu konania, teda tým, či má dôjsť k zrušeniu a vyporiadaniu podielového spoluvlastníctva a komu má byť predmet vyporiadania prikázaný. Spornou otázkou bola podľa názoru žalovaného „výška vyporiadacieho podielu“, ktorá nebola dovolacím súdom doposiaľ riešená.

27.1. Podľa § 421 ods. 2 CSP dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP.

27.2. Podľa § 357 písm. m) CSP odvolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania.

27.3. So zreteľom na uvedené dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalovaného v časti, v ktorej namietal nesprávne právne posúdenie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, by bolo vylúčené ustanovením § 421 ods. 2 CSP (obdobne viď bod 27. uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky z 8. februára 2017, sp. zn. I. ÚS 56/2017).

28. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.